

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Adalet Bakanı Yılmaz Tunç* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİSST), Diyarbakır Barosu, İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi, Özgürlük için Hukukçular Derneği (ÖHD) Diyarbakır Şubesi ve TUHAYDER tarafından yapılan ortak basın açıklamasında, Diyarbakır 2 No'lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunan ağır hasta mahpus İsmail Tamboğa'nın yaşam hakkının ciddi biçimde tehdit altında olduğu belirtilmiştir.

16 yaşında tutuklanan ve yaklaşık 10 yıldır tutuklu bulunan Tamboğa'nın mide rahatsızlığı teşhis edilememiş ve zamanla organlara yayılmış; bu durum dişlerinin dökülmesine, çene kemiğinin zarar görmesine ve sadece mama ile beslenebilmesine neden olmuştur. Sağlık durumu kritik seviyeye ulaşan ve 38 kiloya düşen Tamboğa'nın şu anda yaşamını cezaevi koşullarında sağlıklı şekilde sürdürmesi mümkün değildir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3. maddesi uyarınca hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulamaz. Anayasa'nın 17. maddesi yaşam hakkını ve maddi-manevi varlığın korunmasını güvence altına almaktadır. Ayrıca, Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen "Mandela Kuralları" olarak bilinen Mahpuslara Muameleye Dair Asgari Standart Kurallar gereğince, tutukluların dış dünyadaki bireylerle eşit düzeyde sağlık hizmetine erişim hakkı vardır.

İsmail Tamboğa'nın durumu, yalnızca sağlık hakkı bakımından değil, çocuk yaşta başlayan ve halen kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmü bulunmaksızın devam eden tutukluluk haliyle birlikte değerlendirildiğinde ciddi bir hak ihlali oluşturmaktadır. Özellikle "tutuksuz yargılama" ilkesi hem ülke hukukunda hem de uluslararası insan hakları hukukunda istisna olması gereken tutukluluğun süregiden ihlaline dikkat çekmektedir.

Hem iç hukuk hem de uluslararası insan hakları yükümlülükleri göz önünde bulundurulduğunda, İsmail Tamboğa'nın sağlık durumunun cezaevi koşullarında tedavi edilemeyecek kadar ağır olduğu sabittir. Bu nedenle Tamboğa'nın derhal tahliye edilerek tedavisinin dışarıda, uzman hekimler gözetiminde sürdürülmesi, Türkiye'nin insan hakları hukukuna olan bağlılığının bir gereği olarak değerlendirilmelidir.

Bu bağlamda;

1. İsmail Tamboğa'nın sağlık durumuna ilişkin Bakanlığınızın elinde bulunan güncel tıbbi raporlar nelerdir? Bu raporlar cezaevi koşullarında tedavisinin sürdürülebileceğini desteklemekte midir?
2. Cezaevinde yaşamını sağlıklı bir şekilde sürdüremeyecek durumda olan, henüz çocuk yaşta tutuklanmış ve halen kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı bulunmaksızın yaklaşık 10 yıldır tutuklu bulunan ağır hasta mahpus İsmail Tamboğa'nın, Anayasa, AİHS ve uluslararası insan hakları normları doğrultusunda derhâl tahliye edilmesi yönünde bir adım atılacak mıdır?
3. Adli Tıp Kurumu veya bağımsız uzman hekimlerce hazırlanmış, "cezaevinde kalamaz" ya da "yaşamını ciddi riske sokacak sağlık sorunları vardır" şeklinde bir rapor mevcut mudur?
4. Tamboğa'nın sağlık durumunun kritikliği ve halen kesinleşmiş bir hüküm bulunmaması dikkate alındığında, tutuksuz yargılanması yönünde bir değerlendirme yapılmış mıdır? Yapılmadıysa gerekçesi nedir?
5. 16 yaşında tutuklanan ve yaklaşık 10 yıldır cezaevinde bulunan Tamboğa'nın durumuna özel olarak çocuk adalet sistemi ilkeleri neden uygulanmamıştır? Türkiye'nin taraf olduğu Çocuk Haklarına Dair Sözleşme kapsamındaki yükümlülükleriniz çerçevesinde bu ihlalin sorumluluğu kime aittir?
6. Türkiye hapishanelerinde sağlık durumu ağır olan tutuklu ve hükümlülere ilişkin istatistik veriler nelerdir? Kaçı çocuk yaşta tutuklanmış, kaçısı halen tutuksuz yargılanmamaktadır?
7. Ceza İnfaz Kurumlarında tedavisi yapılamayacak düzeyde ağır hasta olan mahpuslar için düzenli olarak bağımsız bir sağlık kurulu denetimi yapılmakta mıdır? Bu denetimler şeffaf ve kamuoyuna açık biçimde yayımlanmakta mıdır?
8. Mandela Kuralları'nda belirtilen "eşit sağlık hizmetine erişim" ilkesinin hayata geçirilmesi için Bakanlığınız ne gibi yapısal düzenlemeler planlamaktadır?
9. Türkiye hapishanelerinde çocuk yaşta tutuklanan bireylerin sağlık, eğitim ve psikososyal gelişim haklarının güvence altına alınmasına ilişkin özel bir politika veya mevzuat çalışması yapılmakta mıdır?
10. İsmail Tamboğa ve benzeri durumdaki tutukluların tahliyesi ve tedavilerinin dışarıda sürdürülmesi yönünde Bakanlığınızın bir planı veya prosedürü bulunmakta mıdır? Bu süreç nasıl işletilmektedir?